

VILNIUS UNIVERSITY

ARNAS PALIUKĖNAS

SPORT ACTIVITY CONTRACT

Summary of Doctoral Dissertation

Social Sciences, Law (01 S)

Vilnius, 2015

Dissertation is externally defended

Scientific Consultant:

prof. dr. Tomas Davulis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

Dissertation is defended at the Law Science Council of Vilnius University:

Chairman – prof. dr. Armanas Abramavičius (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

Members:

prof. dr. Vytautas Mizaras (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

prof. dr. Ignas Vėgėlė (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S);

dr. Gaabriel Tavits (University of Tartu, Social Sciences, Law – 01 S);

doc. dr. Justinas Usonis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S).

The Doctoral Dissertation will be defended in the public session of the Law Science Council, on 26 May, 2015, at 1:00 p. m., at the Faculty of Law of Vilnius University, room 302.

Address: Saulėtekio av. 9, LT-10222 Vilnius, Lithuania.

The Summary of Doctoral Dissertation was sent out on 24 April, 2015.

The Doctoral Dissertation is available for review at Vilnius University Library and VU website: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

VILNIAUS UNIVERSITETAS

ARNAS PALIUKĖNAS

SPORTINĖS VEIKLOS SUTARTIS

Daktaro disertacijos santrauka

Socialiniai mokslai, teisė (01 S)

Vilnius, 2015 metai

Disertacija ginama eksternu

Mokslinis konsultantas - prof. dr. Tomas Davulis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Teisės mokslo taryboje:

Pirmininkas – prof. dr. Armanas Abramavičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Nariai:

prof. dr. Vytautas Mizaras (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

prof. dr. Ignas Vėgėlė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

dr. Gaabriel Tavits (Tartu universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

doc. dr. Justinas Usonis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Disertacija bus ginama viešame Teisės mokslo krypties tarybos posėdyje 2015 m. gegužės mėn. 26 d. 13:00 val. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto 302 auditorijoje

Adresas: Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2015 m. balandžio mėn. 24 dieną.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje ir VU interneto svetainėje adresu: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

RELEVANCE OF THE RESEARCH

Sport - compressed model of life, phenomenal human activities scope. This is a unique closed system, independent of all other elements of social life and is catalysts for the society democratization as it stimulates people to actively participate in social life. Sport reflects the culture of the country's population and is one of the main factors capable to help to feel the joy of life. However, sport today is not only a sporting activity which is designed for health promotion, but also is the business with the development of more financial resources. More and more people are getting involved in sport activities not only in order to maintain good physical shape and health, but also selecting the main sports activities in their lives as their profession. More relevant importance becomes the regulation of the relations between professional sportsmen and sport organizations and of professional sportsmen rights.

Professional sport matters in Lithuania are regulated by the Law on physical education and sport of the Republic of Lithuania, in which only six articles are designated for professional sport, regulating the main sport activity contract conditions, the order of changing of sport organizations by professional sportsmen, their interest representation and defense. Neither this Law nor other legislation has been regulating professional sportsman and sports club legal status, so it is not finally clear whether they should be considered as a labour or civil relationship parties and which law branch legal norms must be applied.

Lithuanian case law does not give a straight answer to this question, which until 2000 was formed in the direction that the relationship between professional sportsman and sport club is a civilian, then this position has changed - it was stated that this relation has all characteristics of the labour relationship, so is regulated by labour law norms, and in 2011 the Supreme Court of Lithuania explained that the relationship between these subjects, however, is civil.

There is no clear, unified position on the nature of this relationship in Lithuanian legal doctrine, as a professional sport matters are practically not considered. Foreign countries practice on this subject is also very diverse, but in most of European countries, the sportsman activity in professional team sport is recognized as a profession and a sportsman - an employee, to whom the labour laws are applied, but with certain exceptions established by law, taking into account the specifics of professional sport.

The question is what branch of law regulates the rate of researched relations in Lithuania and what rights have professional sportsmen and how they can defend it?

If labour law norms should be applied for professional sportsmen, it would be impossible to find any singularities of established professional sport labour relations in Lithuanian legislation, so in such case should be applied general provisions of Labour Code of the Republic of Lithuania (hereinafter - LC). However, professional sport as an activity has its own specifics and it would be difficult for professional sportsmen to apply all employees' protective norms, set in LC. For example, giving the permission to professional sportsmen easily to terminate the sport activity contract, would become a threat to the professional sport teams formation and financial stability, and for this reason would be made harm to the quality of professional sport. Labour laws must be applied to professional sport according to its specifics, but, unlike in most foreign countries, these peculiarities are not consolidated in LC, or any other laws.

In order to answer these questions, it is necessary to determine the nature of sport activity. For this reason this thesis focuses on the analysis of the sport activity contract nature. Sport activity contract nature in Lithuania has not been widely discussed, that's why most of the work consists of sport activity regulating laws, concrete sport activity contracts, detailed analysis of Lithuanian and foreign countries legal doctrine on this issue.

Sport disputes settlement procedure is quite a large problem. Sport, especially professional, is hardly imagined without conflicts (disputes between sportsmen and sport clubs, coaches, etc., arising from a variety of sports motives and reasons). Therefore, both the sportsmen themselves, as well as sport clubs/organizations are interested in the creation of sports dispute settlement system which would ensure the equality of parties in sports dispute settlement and effective their rights and interests protection. Practice shows that some sportsmen in sport disputes, regardless to their nature, solves them in sport arbitration courts and others in analogous cases applies to the national courts, and still others – applies firstly to the sport branch federation's established institutions, and later, if dispute fails to be solved they apply to the court or arbitration. In the Law on physical education and sport of the Republic of Lithuania is set that disputes concerning the protection of the rights defined in this Law shall be settled in accordance with the procedure laid down by laws of the Republic of Lithuania, but doesn't detail this order or

doesn't set sport disputes classification. According to the 12 article's 2 paragraph of the Law on Commercial Arbitration of Republic of Lithuania, disputes arising from employment contracts cannot be transferred to arbitration, unless the arbitration agreement was concluded after the dispute has arisen. So, if between sport organizations and professional sportsman emerge labour relations, such disputes should firstly be dealt with labour disputes commissions, and later in court. In the absence of arbitration agreement under provisions of mentioned 12 article's 2 paragraph of the Law, dispute settlement in arbitration would contravene the Laws of the Republic of Lithuania. Meanwhile, such dispute initiating party shall apply directly to the court, or - to arbitration. It should be noted that from 2013 March 1 entered into force Rules of arbitration for disputes in sports in Vilnius Court of Commercial Arbitration. For this reason, these issues are analyzed in this thesis and given conclusions, are the transmissions of sport disputes to arbitration reasonable and legitimate?

THE SCIENTIFIC NOVELTY, THEORETICAL AND PRACTICAL SIGNIFICANCE OF THE DISSERTATION

In this thesis for the first time in Lithuania are widely analyzed foreign countries legal basis of international law norms, the European Court of Justice, the International Arbitration for Sport practice and foreign countries law doctrine, explained the essence of the relations arising between professional sportsman and sport organization. This, as well as the Lithuanian legislation and case law analysis leads to draw scientifically new and original conclusions, which till now hasn't been submitted by Lithuanian legal doctrine.

With the development of sports relationship it becomes necessary to regulate the activity of professional sportsmen. Although the professional sport relation regulatory problem is significant, but till now Lithuanian researchers haven't analyzed this topic.

In legal doctrine of foreign countries are widely debated what branch of law - labour or civil - must to be applied in regulating the relations between professional sportsmen and sport organizations. Some authors argue that these relations are regulated only by labour law, others say - that by civil law, and the third notes, that these relations are regulated by both law branches legal norms. For this reason, this thesis aims to reveal

the professional sportsman and sport organizations relations essence and regulation imputability formed under the sport activity contract.

The novelty and originality of the dissertation justifies the fact that it in detail discloses the concept of sport disputes and analyzes potential sport disputes settlement ways, indicates their advantages and disadvantages, practical problems and suggestions how to solve these issues.

The law science is designed to serve the needs of society, but on professional sport issues Lithuanian legal scholars haven't had time to make any significant research. The lack of specificity of the theoretical framework and the lack of legal literature of relationships between professional sportsmen and sport organizations is partly due to the situation that the application of the law is not always consistent with the legislator's intentions. These problems encourage making an entirely new complex research as this subject has long been behind the jurisprudence.

The findings and recommendations of this thesis could be useful for the development of professional sport legislation in Lithuania in order to ensure real and effective protection of professional sportsmen and sport organizations interests, as well as for the courts in the interpretation and enforcement of these laws. Conclusions can also be used for continuing research on the same topic.

Novelty of the work is reflected by the fact that for the first time in Lithuania was made analysis of concrete sport clubs sport activity contracts and the conclusions of this thesis were based on research data.

RESEARCH OBJECT, GOAL AND OBJECTIVES

The object of this thesis is the nature of relationships arising between professional sportsmen and sport organizations and the regulatory features of Lithuanian and foreign countries law. Therefore, the research includes a comprehensive analysis of international, Lithuanian and foreign countries legal norms on professional sport governing relations, as well as Lithuanian, the European Court of Justice and the Court of Arbitration for Sport practice in proceedings related to the disputes which acquires from professional sport relations. The object of the thesis also includes the analysis of professional sportsmen sport activity contract content, which allows setting conclusions about the nature of such relations and about the rights and duties arising under such

contracts. In order to reveal the features of relations arising in professional sport were analyzed laws norms regulating sport disputes settlement ways and institutions, which solves such disputes.

It should be noted that the thesis mostly focuses on the relations which acquire in professional team sport under sport activity contract basis, as thesis aims to explore the professional sportsman and sport organizations' interrelations nature and regulation, while in individual sport branches usually the relation between sportsman and sport organization is of a different nature.

The goal of the thesis - detail and comprehensively analyze of professional sportsman and sport organizations relationship regulating laws and other related case law and legal doctrine, for the purpose to identify the nature of those relations, regulatory requirements and directions.

To achieve the goal, the following objectives were set:

- 1) To reveal professional sport relations regulating competing law branches characteristics and attributes, which allows them to dissociate;
- 2) To identify the concept of sport activity contract;
- 3) To analyze sport activity contract, labour and civil contract similarities, differences, to set proximity to labour or civil contract, i.e., determine what kind of legal nature this contract is;
- 4) To examine the sport activity contract implementation, amendments and termination problematic aspects, sport disputes settlement methods and propose legislative amendments which could help to solve these problems.

RESEARCH METHODOLOGY AND REVIEW OF USED SOURCES

Dissertation research results were achieved by complexly using theoretical and empirical research methods - historical, theological, documents analysis, linguistic, comparative, comparative jurisprudence, logical and generalization.

Logical and generalization methods are necessary according to the scientific objectives of the research for the identification of law application problems, providing summaries, setting conclusions and submitting proposals. In addition, this method is widely used for disclosure legal norms content, interpreting case law doctrine, legal science doctrine and formulating the research findings.

With the help of historical method the evolution of legal system, regulating professional sport, laws governing this area, amendments and case law change were revealed.

Using teleological method the concrete sport and labour legal relations regulating law norms adoption consequences and genesis were determined, also were identified legislator's objectives for choosing sport relations regulating model.

Documents and juridical phenomenon analysis method allowed to discuss the European Union, international, foreign countries and Lithuanian national laws, the European Court of Justice, the International Arbitration for Sport, Lithuania's and foreign countries national courts decisions contents, meaning and significance.

The comparative method used in comparing Lithuanian laws with Italian, South African Republic, the Russian Federation, Ukraine, the United States, Slovakia and other countries legislation.

Comparative jurisprudence method was invoked as a tool to reveal the relationships arising between professional sportsman and sport organization essence, the content and main differences of existing professional sport models in the world. Comparative method was used for detection of specific laws' provisions content, relationship and so on.

Significance of international and Lithuanian laws terms was interpreted using linguistic method.

For the preparation of this dissertation has been analyzed and used several types of sources: laws, law doctrine and case law. One of the major sources - the European Union, international law, Lithuanian and foreign countries - USA, France, Italy, Russia, Ukraine, Slovakia, South Africa, Spain - national legislation regulating sport and/or labour legal relations. An important source is international and national non-governmental sport organizations (federations, associations, etc.) adopted acts, governing sport relations. Also extensively discussed European Court of Justice jurisprudence, as well as the International Court of Arbitration for Sport and Lithuanian and foreign countries - English, Australian - national case law dealing with sport disputes cases. The third category of sources is legal doctrine – authors' scientific works, dealing with individual professional sport questions.

As was already mentioned, in support of this thesis relevance and novelty, between professional sportsman and sport organization arising relations under sport activity contract were not analyzed by Lithuanian authors, so considering this fact, the work is based on foreign countries - USA, Italy, Russia, Ukraine, France, Canada and other countries representatives – authors' scientific works.

It should be noted that there are no comprehensive all research involving authors scientific works, so the thesis was based on other authors works analyzing separate research objects. Mentioned authors' scientific works can be divided into several groups.

First, works dedicated for the professional sport conception, its features and sports law, as the sport branch analysis. This group includes F. D'Harmant Francois, Dalia Costa, G. Giugni, G. Martinelli, L. Sobell, F. Latty, A. Pellet, J. Rogge, B. Bertini, S. Riess, S.V. Alekseev, S.H. Bratanovskij, A. Šatilov, M. V. Koriakin, L. P. Matveev, V. N. Platonov and other authors.

To the second group can be attributed scientific researches analyzing relations arising between professional sportsman and sport organization under sport activity contract. The authors can be divided into three subgroups: authors claiming that relations between professional sportsman and sport club are labour (F. D'Harmant Francois, B. Jordaan, O. B. Želtov, A. F. Nurtdinova, L. A. Čikanova, D. I. Rogačiov, S. A. Tukmanov, B. A. Šelomov, J. N. Koršunov, S. B. Vasiljev and others), another – civil (E. R. Martirosian, V. V. Sannikova, V. V. Sarajev, B. V. Mekonkov, I. J. Minaeva, V. P. Vaskevič and others) and that these relations are mixed and regulated by labour and civil law norms (A. B. Kanunnikov, S. A. Kanunnikov, B. V. Glazyrin, V. P. Vaskevič, A. S. Leonov and others).

The third group consists of the authors who explored the nature of sport activity contract, its fundamental conditions and termination grounds. It's authors such as L. Cantamessa, T. Carabba, P. Ciannella, F. Bianchi d'Urso, G. De Silvestri, S. Smailes, V. Frattarolo, R. Le Roux, F. Rotondi, M. Sanino, G. Pelosi, F. Verde, M. De Cristofaro, T. Treu, D. V. Ogorodov, M. J. Čelyšev, M. I. Kulagin, A. Lušnikova, M. V. Lušnikov, E. V. Tatarskaja and others.

And the last group consists of the authors who discussed the concept of sport disputes, their classification, disputes settlement ways and other related issues. It's G.

Pelosi, L. Hawkins, M. Hudson, R. Cornall, C. Menkel-Meadow, J. E. Munoz Lopez, P. O'connor, L. Jodouin Anik, E. V. Pogolian, A. M. Brilliantova, D. I. Rogačiov and other authors.

As was mentioned, the relations acquiring between professional sportsman and sport organization in Lithuanian legal literature has not been widely discussed. Therefore, works of Lithuanian authors such as I. Nekrošius, G. Dambrauskienė, V. Tiažkijus, T. Davulis, G. Bužinskas, D. Petrylaitė, I. Povilaitienė, R. Macijauskienė and other were used to reveal Lithuanian labour law doctrine features. Also should be mentioned J. Jurkšaitytė and N. Kaminskienė works about alternative dispute resolution ways.

An important place among the sources takes analysis of 20 sport activity contracts between sport clubs and basketball players/football players (each of 10 contracts). These contracts were analyzed by various aspects. At the same time it should be noted, that a broader research was failed, due to the fact that sport clubs and sportsmen sport activity contracts are recognized as sport clubs commercial secret and clubs are reluctant to provide sport activity contract examples or completely refuses to submit them. This thesis was based on 20 contracts of sport activity, but in the author's view, it's not narrow and largely reflects the situation of professional sports in Lithuania. Since sport clubs did not wanted to publicize the sport activity contracts and as payment terms, the internal order, guarantees for sportsmen, contract renewal terms are recognized as commercial secrets of sport clubs the sport activity contracts as examples are not included in this work accessories. For the same reason, the examples of internal order rules are not added to accessories. Citing the author's researched sport activity contracts and internal order rules, the sport clubs are not directly named in this work, but in order to keep such clubs identity secret, the names are only marked with symbols - the letters A, B and so on.

STRUCTURE OF THE DISSERTATION

The dissertation consists of the introduction, review of the researches and methodology, three dissertation chapters which are divided into sections, conclusions, recommendations, sources and references used for this thesis preparation.

The first chapter “Sport activity contract’s legal nature” analyzes the characteristics of sport activity contract, revealed it, labour and civil contracts uniting and separating features. Contracts differences are disclosed on the basis of Lithuanian, United States of America (hereinafter - USA), Italian, Ukrainian, Russian, South African, English and other foreign countries legislation, as well as on legal doctrine and case law of these countries.

The second chapter discusses sport activity contract implementation singularities, potential sport activity contract amendments and termination cases. As sport activity contract’s termination by the initiative of sportsman or sport organization in the absence of a common agreement between the parties, are not covered by legislation, that’s why this chapter is based on the practice of foreign countries and International sport arbitration practice in specific cases, are considered possible cases of the termination of such contract. In addition, the most common practice of sport activity contract termination – sportsman transition of sport organization, so in this chapter is a separate section for the disclosure of singularities of sport club transition while sport activity contract is expired.

The third chapter reveals sport disputes settlement features. As the sport dispute definition is not set in Lithuanian legislation so in this part of the work is revealed what should be considered as sport disputes and disclosed possible solutions ways. This chapter examines the best sport dispute settlement model for Lithuania, discloses national courts and arbitrage opportunities and efficiency of settlement disputes arising under sport activity contracts. In addition, in this chapter are discussed international sport disputes settlement features.

MAIN RESEARCH CONCLUSIONS

1. There is no unified theory of sport activity contract nature in foreign countries. However, in most of the foreign countries law and courts practice the sport activity contract is treated as labour contract. This is determined by the contract content - the parties' rights and duties. Professional sportsman is a natural person who is subordinated to sport organization and has the duty to obey the inner order rules, to performance the specific job functions and has a duty to perform in person, the lack of financial risk, peculiarities of remuneration, social security, and other rights, that hired

employees have and which professional sportsmen obtain under sport activity contract determines the fact, that a professional sportsman in many countries is equivalent to the employee.

2. Although most countries recognize that for sport activity contract's regulation must be applied labour law norms, but with some certain exceptions. Professional sport system's closure and sport organizations competition, leads to the fact, that this relation cannot be absolute and that labour law norms regulating standard employment contract's conclusion, amendments, termination, terms and some other issues cannot be applied with no exceptions. Otherwise, would be constituted sport organization's rights. Thus, for example, a professional sportsman voluntarily can terminate a sport activity contract before its extinction only in „substantial reasons“, otherwise he must pay high compensation to sport club. Also, the termination of the contract differs as the laws does not establish cases, such as employees disqualification of using doping, rough competition offenses, etc. Therefore, these issues must be clearly regulated in sport activities contracts and valued as peculiarities of these relations which acquires under such contracts.

3. Professional sport specifics do not deny the existence of an employment relationship, but only allows a lot of deviations from labour law norms. The nature of these deviations is civil, and according to the fact that sport activity contract in its essence is employment contract, it must be concluded that in sport activity contract established parties' rights and duties are regulated by labour and civil law norms, but combined operation and application of different law branches for the same relations is very complex. Therefore, the special regulation of these relations is needed in Lithuania and is proposed to adopt special laws on professional sport, which would clearly establish the exceptions of labour law norms, applicable to professional sport or to determine these singularities in Labour Code.

4. Almost in all sport branches are set prior extrajudicial disputes settlement procedures. Sport branches federations organ's internal disputes settlement procedure is not mandatory, and the requesting party has the right to choose the method of defense of their rights. Solving sport disputes are often applied alternative disputes solvation ways: mediation (brokerage), the dispute solvation in sport branch, dispute settlement in national courts and the proceedings in the third party courts. Solving sport disputes, the

role of courts decreases and priority is given to alternative disputes resolution methods. According to the fact that Lithuania has not established sport arbitration, sports disputes are proposed to solve in general arbitrations, such as the Vilnius Court of Commercial Arbitration, in which are already in force Rules of arbitration for disputes in sports. In this case, the dispute settlement would be much faster and less expensive than in international arbitration.

STATEMENTS DEFENDED IN THE DISSERTATION

1. Sport activity contract features, with few exceptions, meets all the essential features of the employment contract, so between sportsmen and sport organizations in professional team sport acquire specific labour relations.

2. According to professional sport specifics, sport activity contract must be necessary regulated by the labour law, with certain exceptions, by leaving separate questions to regulate to civil law or special labour law norms, because only in this case would be protected both contract parties interests and unique structure of professional sport.

AUTHOR'S PUBLICATIONS RELATED TO SUBJECT OF DISSERTATION

1. Paliukėnas, Arnas. Проблемы регламентации трудовых отношений в сфере профессионального спорта. (*Regulatory problems of labour relations in the field of professional sport*). Šiuolaikinės darbo teisės ir socialinės apsaugos teisės teorinės problemos: tarptautiniai ir nacionaliniai aspektai. Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga, 2009 m. birželio 26-27 d., Vilnius. p. 144-151.

2. Paliukėnas, Arnas. Sportinės veiklos sutarties teisinė prigimtis (*Legal nature of sport activity contract*). *Mokslo darbai. Teisė*, vol. 82, 2012, p. 107-119.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Arnas Paliukėnas born on 25th of July, 1971 in Širvintos, Lithuania

Scientific and professional interests:

labour law, sport law (realized through participation in scientific conferences, editions in peer-reviewed publications, educational activity, work under copyright contracts, work at different levels of arbitration institutions, practicing attorney activity).

Pedagogical work experience:

From 2007 and currently the assistant at Law Faculty of Vilnius University

Work experience in arbitration institutions:

2003 - 2004 02 and 2004 08 to 2009 the judge of Lithuanian Automobile Sports Federation Court of Appeal

2009 - 2012 the chairman of Lithuanian Automobile Sports Federation Court of Appeal

From 2013 and currently the arbitrator of Vilnius Court of Commercial Arbitration

From 2014 01 01 and currently the judge of International Automobile Federation (FIA) International Tribunal.

SPORTINĖS VEIKLOS SUTARTIS (REZIUOMĖ)

TEMOS PROBLEMATIKA

Sportas - suspaustas gyvenimo modelis, fenomenali žmogaus veiklos sritis. Tai unikali uždara sistema, nepriklausanti nuo kitų socialinio gyvenimo elementų ir spartinanti visuomenės demokratizaciją, kadangi skatina žmones aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Sportas atspindi šalies gyventojų kultūrą ir yra vienas iš pagrindinių veiksmų, gebančių padėti pajauti gyvenimo džiaugsmą. Tačiau, sportas šiandien yra ne tik sportinė veikla, skirta stiprinti sveikatą, bet ir verslas, kurio vystymuisi skiriama vis daugiau finansinių resursų. Vis daugiau ir daugiau žmonių įsitraukia į sportinę veiklą, ne tik siekdami palaikyti gerą fizinę formą ir sveikatą, bet ir pasirinkdami sportą pagrindine savo gyvenimo veikla – savo profesija. Vis aktualesnis tampa santykių tarp profesionalių sportininkų ir sporto organizacijų reglamentavimas, profesionalių sportininkų teisių apsauga.

Lietuvoje profesionalaus sporto klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas, kuriame profesionaliam sportui skirti tik šeši įstatymo straipsniai, įtvirtinantys pagrindines sportinės veiklos sutarties sąlygas, sportininkų profesionalų perėjimo rungtyniauti iš vienos sporto organizacijos į kitą tvarką ir jų interesų atstovavimą bei gynimą. Nei šiame įstatyme, nei kituose teisės aktuose nenustatytas profesionalaus sportininko ir sporto klubo teisinis statusas, todėl nėra galutinai aišku, ar juos reikėtų laikyti darbo santykių, ar civilinių santykių šalimis ir kokios teisės šakos teisės normas taikyti.

Į šį klausimą vienareikšmiško atsakymo nepateikia ir Lietuvos teismų praktika, kuri iki 2000 metų buvo formuojama ta linkme, jog santykiai tarp profesionalaus sportininko ir sporto klubo yra civiliniai, vėliau ši pozicija keitėsi – buvo konstatuota, kad šie santykiai turi visus darbo santykiams būdingus požymius, todėl juos reguliuoja darbo teisės normos, o 2011 metais Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad santykiai tarp minėtų subjektų vis tik yra civiliniai.

Aiškios, vieningos pozicijos dėl šių santykių pobūdžio nėra ir Lietuvos teisės mokslo doktrinoje, nes profesionalaus sporto klausimai joje praktiškai nėra nagrinėti. Užsienio valstybių praktika šiuo klausimu taip pat labai įvairi, tačiau daugumoje Europos valstybių sportininko veikla profesionaliame komandiniame sporte pripažįstama

profesija, o sportininkas – darbuotoju, ir jam taikomi darbo įstatymai, tačiau su tam tikromis išimtimis, įtvirtintomis įstatymuose, atsižvelgiant į profesionalaus sporto specifiką. Kyla klausimas, kokios teisės šakos normos Lietuvoje reguliuoja tiriamus santykius, kokias teises turi profesionalūs sportininkai ir kaip jas gali ginti.

Jei profesionalių sportininkų atžvilgiu taikytume darbo teisės normas, Lietuvos Respublikos teisės aktuose nepavyktų rasti įtvirtintų jokių profesionalaus sporto darbo santykių reglamentavimo ypatumų, todėl tokioje situacijoje lyg ir reiktų taikyti bendrąsias Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) nuostatas. Tačiau profesionalus sportas kaip veikla pasižymi sava specifika ir profesionalaus sportininko atžvilgiu sudėtinga būtų taikyti visas DK normose nustatytas garantijas darbuotojams. Pavyzdžiui, leidus profesionaliems sportininkams laisvai nutraukti sportinės veiklos sutartis, iškiltų grėsmė profesionalaus sporto komandų sudėčių ir finansiniam stabilumui, o dėl to nukentėtų ir pati profesionalaus sporto kokybė. Darbo įstatymus profesionaliam sportui reiktų taikyti atsižvelgiant į jų specifiką, tačiau, skirtingai nei daugelyje užsienio valstybių, šie ypatumai neįtvirtinti nei DK, nei kituose įstatymuose.

Siekiant atsakyti į visus šiuos klausimus, būtina nustatyti kokia yra sportinės veiklos prigimtis. Todėl šiame darbe daugiausia dėmesio skiriama sportinės veiklos sutarties prigimties analizei. Sportinės veiklos sutarties prigimtis Lietuvoje iki šiol plačiau nebuvo tyrinėjama, todėl didžiąją darbo dalį sudaro sportinę veiklą reglamentuojančių teisės aktų, konkrečių sportinės veiklos sutarčių, užsienio valstybių teisės doktrinos išsami analizė šiuo klausimu.

Gana didelė problema – sporto ginčų sprendimo tvarka. Sportas, ypač profesionalus, sunkiai įsivaizduojamas be konfliktų (ginčų tarp sportininkų ir sporto klubų, trenerių ir t.t., kylančių sporte įvairiais motyvais ir pagrindais). Todėl tiek ir patiems sportininkams, tiek ir sporto klubams - organizacijoms aktualu, kad būtų sukurta sporto ginčų sprendimo sistema, užtikrinanti šalių lygiateisiškumą, sprendžiant sporto ginčą ir efektyvią jų teisių bei interesų apsaugą. Praktika rodo, kad vieni sportininkai sporto ginčus, nepriklausomai nuo to, kokio jie pobūdžio, sprendžia sporto arbitražo teismuose, kiti analogišku atveju kreipiasi į nacionalinius teismus, o dar kiti - pirmiausia į tos sporto šakos sporto federacijos sukurtas institucijas, o vėliau, nepavykus išspręsti ginčo, į teismą arba arbitražą. Kūno kultūros ir sporto įstatyme numatyta, kad ginčai dėl šiame įstatyme nustatytų teisių gynimo yra nagrinėjami Lietuvos Respublikos teisės aktų

nustatyta tvarka, tačiau šios tvarkos nedetalizuoja ir nepateikia sporto ginčų klasifikacijos. Remiantis Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 12 straipsnio 2 dalimi, arbitražui negali būti perduoti ginčai, kylantys iš darbo sutarčių, išskyrus atvejus, kai arbitražinis susitarimas buvo sudarytas po to, kai kilo ginčas. Taigi, jeigu tarp sporto organizacijos ir profesionalaus sportininko susiklosto darbo santykiai, iš jų kylantys ginčai pirmiausia turėtų būti sprendžiami darbo ginčų komisijose, o vėliau teisme. Nesant arbitražinio susitarimo, atitinkančio minėto įstatymo 12 str. 2 d. nuostatas, ginčo sprendimas arbitraže prieštarautų Lietuvos Respublikos teisės aktams. Tuo tarpu šiuo metu tokį ginčą inicijuojanti šalis kreipiasi arba tiesiai į teismą, arba – į arbitražą. Pažymėtina, kad nuo 2013 m. kovo 1 d. Vilniaus komercinio arbitražo teisme įsigaliojo sporto ginčų nagrinėjimo arbitraže tvarka. Todėl darbe analizuojami ir šie klausimai bei pateikiamos išvados, ar sporto ginčų perdavimas nagrinėti arbitražui, yra pagrįstas ir teisėtas.

DISERTACIJOS AKTUALUMAS, MOKSLINIS NAUJUMAS, TEORINĖ IR PRAKTINĖ REIKŠMĖ

Disertacijoje pirmą kartą Lietuvoje plačiai išanalizuota užsienio valstybių teisinė bazė, tarptautinių teisės aktų normos, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Tarptautinio sporto arbitražo praktika ir užsienio valstybių teisės doktrina, aiškinanti santykių, susiklostančių tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos, esmę. Tai, o taip pat ir Lietuvos teisės aktų ir teismų praktikos analizė leidžia daryti moksliniu požiūriu naujas ir originalias išvadas, kurių iki šiol nebuvo pateikta Lietuvos teisės doktrinoje.

Vystantis profesionaliems sporto santykiams, iškyla būtinybė detaliam reglamentuoti profesionalių sportininkų veiklą. Nors profesionalaus sporto santykių reguliavimo problema yra labai aktuali, iki šiol Lietuvos mokslininkai šios temos nėra plačiau nagrinėję.

Užsienio valstybių teisės doktrinoje plačiai diskutuojama kokios teisės šakos, t.y. darbo ar civilinės, normas taikyti reguliuojant santykius tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos. Vieni autoriai teigia, jog šiuos santykius reguliuoja tik darbo teisės normos, kiti, jog civilinės teisės normos, o tretieji - jog ir tie, ir tie. Todėl disertacijoje siekiama atskleisti profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos

santykių, susiklostančių pagal sportinės veiklos sutartį, esmę ir šių santykių reguliavimo priskirtinumą.

Disertacijos naujumą bei originalumą pagrindžia ir tai, kad joje išsamiai atskleista sporto ginčų samprata ir išanalizuoti galimi sporto ginčų sprendimo būdai, nurodyti jų trūkumai ir privalumai, praktinės problemos bei pasiūlymai kaip šias problemas spręsti.

Teisės mokslas skirtas tarnauti visuomenės poreikiams, tačiau profesionalaus sporto klausimais Lietuvos teisės mokslininkai dar nespėjo atlikti jokių rimtesnių tyrimų. Taigi santykių, susiklostančių tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos, specifikos teorinių pagrindų stoka bei teisinės literatūros nebuvimas iš dalies lemia situaciją, jog teisės taikymas ne visuomet atitinka įstatymo leidėjo ketinimus. Visa tai skatina imtis visiškai naujo kompleksinio tyrimo, kurio objektas ilgą laiką buvo teisės mokslo užribyje.

Disertacijoje pateiktos išvados ir pasiūlymai galėtų būti naudingi Lietuvos įstatymų leidėjui tobulinant profesionalų sportą reglamentuojančius teisės aktus, siekiant užtikrinti realų ir veiksmingą profesionalių sportininkų ir sporto organizacijų interesų gynimą, o taip pat teismams, aiškinant ir taikant minėtus teisės aktus. Išvados taip pat gali būti naudojamos tęsiant mokslinius tyrimus ta pačia tema.

Darbo naujumą atspindi ir tai, kad šiame darbe pirmą kartą Lietuvoje atlikta konkrečių sporto klubų sportinės veiklos sutarčių analizė ir ja remiantis darbe daromos išvados.

MOKSLINIO TYRIMO OBJEKTAS, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Šios disertacijos *tyrimo objektas* – santykių, susiklostančių tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos pobūdis bei reglamentavimo ypatumai Lietuvos ir užsienio valstybių teisėje. Todėl tyrimas apima išsamią profesionalaus sporto santykius reglamentuojančių tarptautinės, Lietuvos ir užsienio valstybių nacionalinės teisės normų ypatumų analizę, o taip pat Lietuvos, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Tarptautinio sporto arbitražo teismo praktiką, nagrinėjant bylas susijusias su ginčiais, kilusiais iš profesionalaus sporto santykių. Disertacijos tyrimo objektas taip pat apima profesionalių sportininkų sportinės veiklos sutarčių turinių analizę, kuri leidžia daryti išvadas apie santykių pagal šias sutartis pobūdį, šių sutarčių pagrindus jiems

atsirandančias teises ir kylančias pareigas. Be to, siekiant geriau atskleisti profesionaliame sporte susiklostančių santykių ypatumus, išanalizuotos sporto ginčų sprendimo būdus reglamentuojančių teisės aktų normos ir šiuos ginčus sprendžiančių institucijų veikla.

Pažymėtina, kad darbe pagrindinis dėmesys skiriamas santykiams, susiklostantiems profesionaliame komandiniame sporte sportinės veiklos sutarčių pagrindu, nes disertacija siekiama iširti profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos tarpusavio santykių pobūdį ir reglamentavimą, kai tuo tarpu individualiose sporto šakose paprastai sportininką ir sporto organizaciją siejantys santykiai yra kitokio pobūdžio.

Tyrimo tikslas – išsamiai ir kompleksiškai išanalizuoti profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos tarpusavio santykius reglamentuojančius teisės aktus bei su tuo susijusią teismų praktiką ir teisės doktriną, siekiant nustatyti koks šių santykių pobūdis, reguliavimo poreikis ir kryptis.

Siekiant užsibrėžto tikslo, iškelti šie tyrimo uždaviniai:

- 1) Iširti profesionalaus sporto santykius reguliuojančių konkuruojančių teisės šakų bruožus ir požymius leidžiančius jas atriboti;
- 2) atskleisti sportinės veiklos sutarties sampratą;
- 3) išanalizuoti sportinės veiklos sutarties ir darbo bei civilinės sutarties panašumus, skirtumus, nustatyti kuriai sutarčiai ji artimesnė, t.y. kokia jos teisinė prigimtis;
- 4) išnagrinėti sportinės veiklos sutarčių vykdymo, pakeitimo ir nutraukimo probleminius aspektus, sporto ginčų sprendimo būdus ir pasiūlyti teisės aktų pakeitimus, galinčius padėti išspręsti šias problemas.

TYRIMO METODOLOGIJA IR NAUDOTŲ ŠALTINIŲ APŽVALGA

Disertacijos tyrimo rezultatai buvo pasiekti kompleksiškai naudojant teorinius bei empirinius mokslinio tyrimo metodus – istorinį, teleologinį, dokumentų bei juridinių reiškinių analizės, lingvistinį, lyginamąjį, lyginamosios teisėtyros, lyginamąjį, logikos ir apibendrinimo.

Loginio ir apibendrinimo metodų taikymas yra būtinas atsižvelgiant į mokslinio darbo tikslus, nustatant teisės taikymo problemas, teikiant apibendrinimus, darant

išvadas ir pateikiant pasiūlymus. Be to, šis metodas plačiai naudojamas atskleidžiant teisės normų turinį, aiškinant teismų praktiką, teisės mokslo doktriną bei formuojant tyrimo išvadas.

Istorinio metodo pagalba atkleidžiama teisinės sistemos, reglamentuojančios profesionalų sportą, kūrimosi raida, teisės aktų, reglamentuojančių šią sritį, pakeitimai ir teismų praktikos kaita.

Naudojant teleologinį metodą buvo siekiama išsiaiškinti konkrečių sporto ir darbo teisinius santykius reglamentuojančių teisės normų priėmimo aplinkybes, genezę, nustatyti įstatymų leidėjo siekiamus tikslus, pasirenkant sporto santykių reguliavimo modelį.

Dokumentų bei juridinių reiškinių analizės metodai pasitelkti siekiant susipažinti ir atskleisti Europos Sąjungos, tarptautinių, užsienio valstybių ir Lietuvos nacionalinių teisės aktų, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Tarptautinio sporto arbitražo, Lietuvos ir užsienio valstybių nacionalinių teismų sprendimų turinį, prasmę bei reikšmę.

Lyginamasis metodas naudotas lyginant Lietuvos teisės aktus su Italijos, Pietų Afrikos Respublikos, Rusijos Federacijos, Ukrainos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Slovakijos ir kitų valstybių teisės aktais.

Lyginamosios teisėtyros metodas pasitelktas kaip priemonė, kuria buvo siekiama atskleisti santykių, susiklostančių tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos esmę, pasaulyje egzistuojančių profesionalaus sporto modelių turinį bei esminius jų skirtumus. Lyginamuoju metodu buvo naudojama ir atskleidžiant konkrečių teisės aktų nuostatų turinį, tarpusavio santykį ir pan.

Remiantis lingvistiniu metodu, buvo aiškinama tarptautiniuose teisės aktuose, Lietuvos Respublikos teisės aktuose vartojamų terminų prasmė.

Rengiant disertaciją buvo analizuojami ir naudojami kelių tipų šaltiniai: teisės aktai, teisės doktrina ir teismų praktika. Vienas pagrindinių šaltinių – tai Europos Sąjungos, tarptautinės teisės, Lietuvos ir užsienio valstybių - JAV, Prancūzijos, Italijos, Rusijos, Ukrainos, Slovakijos, Pietų Afrikos Respublikos, Ispanijos nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys sporto ir/ar darbo teisinius santykius. Svarbus šaltinis yra tarptautinių ir nacionalinių nevyriausybinių sporto organizacijų (federacijų, asociacijų ir kt.) priimami aktai, reglamentuojantys sporto santykius. Darbe plačiai nagrinėjama

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, o taip pat Tarptautinio sporto arbitražo teismo ir Lietuvos bei užsienio valstybių – Anglijos, Australijos nacionalinių teismų praktika sprendžiant sporto ginčų bylas. Trečiajai šaltinių kategorijai priklauso teisės doktrina – atskirus profesionalaus sporto klausimus nagrinėjančių autorių moksliniai darbai.

Kaip jau buvo minėta, pagrindžiant šios disertacijos aktualumą ir naujumą, sportinės veiklos sutarties pagrindu tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos susiklostantys santykiai Lietuvos autorių nebuvo nagrinėti, todėl darbe remiamasi užsienio valstybių – JAV, Italijos, Rusijos, Ukrainos, Prancūzijos, Kanados ir kitų valstybių atstovų - autorių moksliniais darbais.

Pažymėtina, kad išsamių visą darbą apimančių autorių mokslinių darbų nėra, todėl buvo remtasi atskirus tyrimo objekto aspektus nagrinėjančiais kitų autorių darbais. Minėtus autorių mokslinius darbus galima būtų suskirstyti į kelias grupes.

Pirma, tai darbai skirti profesionalaus sporto sampratai, jo ypatumams ir sporto teisės, kaip sporto šakos analizei. Šiai grupei priskirtini F. D'Harmant Francois, Dalia Costa, G. Giugni, G. Martinelli, L. Sobell, F. Latty, A. Pellet, J. Rogge, B. Bertini, S. Riess, S.V. Alekseev, S.H. Bratanovskij, A. Šatilov, M. V. Koriakin, L. P. Matveev, V. N. Platonov ir kiti autoriai.

Antrajai grupei galima būtų priskirti mokslinius tyrimus, susijusius su sportinės veiklos sutarties pagrindu tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos susiklostančių santykių analize. Šiuos autorius galima būtų suskirstyti į tris pogrupius, t.y. autoriai teigiantys, jog tarp sportininko ir sporto klubo susiklostantys santykiai yra darbo (F. D'Harmant Francois, B. Jordaan, O. B. Želtov, A. F. Nurtdinova, L. A. Čikanova, D. I. Rogačiov, S. A. Tukmanov, B. A. Šelomov, J. N. Koršunov, S. B. Vasiljev ir kt.), jog – civiliniai (E. R. Martirosian, V. V. Sannikova, V. V. Sarajev, B. V. Mekonkov, I. J. Minaeva, V. P. Vaskevič ir kt.) ir, kad tai yra mišrūs santykiai, reguliuojami darbo ir civilinės teisės normomis (A. B. Kanunnikov, S. A. Kanunnikov, B. V. Glazyrin, V. P. Vaskevič, A. S. Leonov ir kt.).

Trečiąją grupę sudaro autoriai tyrinėję sportinės veiklos sutarties prigimtį, pobūdį, pagrindines jos sąlygas ir nutraukimo pagrindus. Tai tokie autoriai kaip L. Cantamessa, T. Carabba, P. Ciannella, F. Bianchi d'Urso, G. De Silvestri, S. Smailes, V. Frattarolo, R. Le Roux, F. Rotondi, M. Sanino, G. Pelosi, F. Verde, M. De Cristofaro, T.

Treu, D. V. Ogorodov, M. J. Čelyšev, M. I. Kulagin, A. Lušnikova, M. V. Lušnikov, E. V. Tatarskaja ir kiti.

Ir paskutiniąją grupę autorių sudaro autoriai tyrinėję sporto ginčų sampratą, klasifikaciją, sprendimo būdus ir kitus su tuo susijusius klausimus. Tai G. Pelosi, L. Hawkins, M. Hudson, R. Cornall, C. Menkel-Meadow, J. E. Munoz Lopez, P. O'connor, L. Jodouin Anik, E. V. Pogolian, A. M. Brilliantova, D. I. Rogačiov ir kiti autoriai.

Kaip jau minėta, Lietuvos teisės literatūroje profesionalaus sporto srityje tarp profesionalaus sportininko ir sporto organizacijos susiklostantys santykiai nėra plačiau nagrinėti. Todėl Lietuvos autorių I. Nekrošiaus, G. Dambrauskienės, V. Tiažkijaus, T. Davulio, G. Bužinsko, D. Petrylaitės, I. Povilaitienės, R. Macijauskienės ir kitų darbais remtasi atskleidžiant Lietuvos darbo teisės doktrinos ypatumus. Paminėtini ir J. Jurkšaitytės bei N. Kaminskienės darbai, kuriuose nagrinėjami alternatyvūs ginčų sprendimo būdai.

Svarbią vietą šaltinių tarpe užima 20 sportinės veiklos sutarčių, sudarytų tarp sporto klubų ir krepšininkų bei futbolininkų (po 10 sutarčių), nuostatų analizė. Šios sutartys buvo išanalizuotos įvairiais darbe nagrinėjamais aspektais. Tuo pačiu pažymėtina, kad platesnio tyrimo atlikti nepavyko dėl to, kad sporto klubų ir sportininkų sportinės veiklos sutartys yra sporto klubų komercinė paslaptis ir klubai nenoriai teikia sportinės veiklos sutarčių pavyzdžius arba visiškai atsisako juos pateikti. Todėl darbe remtasi 20 sportinės veiklos sutarčių analize, tačiau ji, autoriaus nuomone, nėra siaura ir iš esmės atspindi situaciją profesionaliame sporte Lietuvoje. Kadangi sporto klubai nepanoro viešai skelbti sportinės veiklos sutarčių, kurių ne tik užmokestį apibrėžiančios sąlygos, bet ir vidaus tvarka, garantijos sportininkams, sutarčių pratęsimo sąlygos yra sporto klubų komercinės paslaptys, šiame darbe priedai - sportinės veiklos sutarčių pavyzdžiai nepateikiami. Dėl tos pačios priežasties taip pat kaip priedai nepateikiami ir vidaus tvarkos taisyklių pavyzdžiai. Cituojant minėtas autoriaus ištirtas sportinės veiklos sutartis bei vidaus tvarkos taisykles, darbe sporto klubai tiesiogiai nėra įvardinami, o tik žymimi klubų tapatybės neatskleidžiančiais sutartiniais žymėjimais – raidėmis A, B ir pan.

DARBO STRUKTŪRA

Disertaciją sudaro įvadas, tyrimų apžvalga ir metodologija, trys disertacijos skyriai, kurie skirstomi į poskyrius, išvados ir pasiūlymai bei rengiant disertaciją panaudotų šaltinių ir literatūros sąrašas.

Pirmajame skyriuje „Sportinės veiklos sutarties teisinė prigimtis“ išanalizuoti sportinės veiklos sutarties požymiai, atskleisti ją ir darbo bei civilines sutartis vienijantys ir skiriantys požymiai. Sutarčių skirtumai atskleisti remiantis Lietuvos ir Jungtinių Amerikos Valstijų (toliau – JAV), Italijos, Ukrainos, Rusijos, Pietų Afrikos Respublikos, Anglijos ir kitų užsienio valstybių teisės aktais, o taip pat šių valstybių teisės doktrina ir teismų praktika.

Antrasis skyrius skirtas išanalizuoti sportinės veiklos sutarties vykdymo ypatumus, galimus sportinės veiklos sutarties pakeitimo ir nutraukimo atvejus. Sportinės veiklos sutarties nutraukimo atvejų sportininko ar sporto organizacijos iniciatyva, nesant bendro šalių susitarimo, nereglamentuoja teisės aktai, todėl šiame skyriuje remiantis užsienio valstybių praktika bei Tarptautinio sporto arbitražo praktika konkrečiose bylose, išnagrinėti šios sutarties nutraukimo galimi atvejai. Be to, dažniausiai praktikoje pasitaikantis sportinės veiklos sutarties nutraukimo atvejis – sportininko perėjimas į kitą sporto organizaciją, todėl šiame skyriuje atskiras poskyris skirtas perėjimo į kitą sporto klubą, nepasibaigus sportinės veiklos sutarčiai, ypatumams atskleisti.

Trečiajame darbo skyriuje plačiau nagrinėjami sporto ginčų sprendimo ypatumai. Kadangi Lietuvos teisės aktuose nėra pateiktos sporto ginčų sampratos, todėl šiame skyriuje atkleidžiama ką reikėtų laikyti sporto ginčiais ir atskleidžiami galimi jų sprendimo būdai. Šiame skyriuje analizuojama koks sporto ginčų sprendimo modelis Lietuvai būtų geriausias, todėl atskleidžiami tiek nacionalinių teismų, tiek arbitražų galimybė ir efektyvumas sprendžiant ginčus, kylančius iš sportinės veiklos sutarties vykdymo. Be to, šiame skyriuje atskleidžiamos ir tarptautinių sporto ginčų nagrinėjimo ypatybės.

SVARBIAUSIOS TYRIMO IŠVADOS

1. Užsienio valstybėse nėra vieningos sportinės veiklos sutarčių prigimties teorijos. Tačiau daugumos užsienio valstybių teisėje ir šių valstybių teismų praktikoje sportinės veiklos sutartis prilyginama darbo sutarčiai. Tai apsprendžia šios sutarties turinys, t.y. šalių teisės ir pareigos. Profesionalaus sportininko – fizinio asmens

pavaldumas sporto organizacijai, pareiga paklusti vidaus tvarkos taisyklėms, konkrečių darbo funkcijų atlikimas bei pareiga jas atlikti asmeniškai, finansinės rizikos nebuvimas, atlygintinumo ypatumai, socialinės garantijos bei kitos teisės, kurias turi samdomi darbuotojai bei kurias profesionalūs sportininkai įgija sportinės veiklos sutarties pagrindu, lemia tai, jog profesionalus sportininkas daugelyje valstybių prilyginamas darbuotojui.

2. Nors daugumoje valstybių pripažįstama, kad sportinės veiklos sutarties reglamentavimui turi būti taikomos darbo teisės normos, tačiau šiose valstybėse minėtos normos taikomos su tam tikromis išimtimis. Profesionalaus sporto sistemos uždarumas, sporto organizacijų konkurencija lemia tai, kad šiems santykiams negali būti besąlygiškai, visa apimtimi, nenumatant išimčių, taikomos tipinių darbo sutarčių sudarymą, vykdymą, pakeitimą, nutraukimą, sutarčių terminus ir kai kuriuos kitus klausimus reglamentuojančios darbo teisės normos. Priešingu atveju būtų pažeistos sporto organizacijų teisės. Todėl, pavyzdžiui, profesionalus sportininkas, nepasibaigus terminui, sportinės veiklos sutartį vienašališkai gali nutraukti tik esant „svarbioms priežastims“, o priešingu atveju jis privalo sumokėti dideles kompensacijas sporto klubui. Be to, skiriasi ir sutarties nutraukimo pagrindai, nes darbo įstatymai nenumato darbuotojų diskvalifikacijos dėl dopingo vartojimo, grubių varžybų taisyklių pažeidimų ir pan.. Todėl šie klausimai turi būti detaliam reglamentuoti sportinės veiklos sutartyse ir vertinami kaip šių sutarčių pagrindu susiklostančių santykių ypatumai.

3. Profesionalaus sporto specifika nepaneigia darbo santykių buvimo, o tik leidžia labai daug nukrypimų nuo darbo teisės normų. Šių nukrypimų prigimtis yra civilinė, o atsižvelgiant į tai, kad sportinės veiklos sutartis pagal savo esmę yra darbo sutartis, darytina išvada, kad sportinės veiklos sutartyse įtvirtinamos tiek darbo teisės, tiek civilinės teisės normomis reguliuotinos šalių teisės ir pareigos, tačiau bendras, kompleksinis skirtingų teisės šakų, o ypač darbo ir civilinės, veikimas ir taikymas tiems patiems santykiams yra itin sudėtingas. Todėl Lietuvoje reikalingas specialus šių teisinių santykių reguliavimas ir siūlytina priimti specialų profesionalaus sporto įstatymą, kuriame būtų aiškiai įtvirtintos šiuos santykius reglamentuojančios teisės normos ir numatytos darbo santykius reglamentuojančių normų išimties, taikomos profesionaliam sportui, arba - šių santykių ypatumus įtvirtinti Darbo kodekse.

4. Beveik visose sporto šakose numatytas išankstinių ginčų sprendimas ne teismine tvarka. Sporto šakų federacijų organų vidinė ginčų nagrinėjimo procedūra nėra privaloma, o besikreipiančioji šalis turi teisę pasirinkti savo teisių gynbos būdą. Sprendžiant sporto ginčus, dažniausia taikomi alternatyvūs ginčų sprendimo būdai: mediacija (tarpininkavimas), ginčo sprendimas sporto šakos federacijoje, ginčo sprendimas nacionaliniuose teismuose ir ginčo sprendimas trečiųjų teismuose. Sprendžiant sporto ginčus, teismų vaidmuo nuolat mažėja, o prioritetas teikiamas alternatyviems ginčų sprendimo būdams. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje nėra įsteigtas sporto arbitražas, sporto ginčus siūlytina spręsti bendruosiuose arbitražuose, pavyzdžiui, Vilniaus komercinio arbitražo teisme, kuriame jau galioja Sporto ginčų nagrinėjimo arbitraže tvarka. Tokiu atveju ginčo sprendimas būtų kur kas greitesnis ir pigesnis nei tarptautiniame arbitraže.

DISERTACIJOS GINAMIEJI TEIGINIAI

1. Sportinės veiklos sutarties požymiai, su nedidelėmis išimtimis, atitinka visus esminius darbo sutarties požymius, todėl komandiniame profesionaliame sporte tarp sportininkų ir sporto organizacijos susiklosto specifiniai darbo santykiai.

2. Sportinės veiklos sutartis, dėl profesionalaus sporto specifikos, būtina reglamentuoti darbo įstatymais su tam tikromis išlygomis, atskirus klausimus paliekant reguliuoti civilinės teisės arba specialioms darbo teisės normoms, nes tik tokiu atveju būtų apsaugoti abiejų šios sutarties šalių interesai ir savita profesionalaus sporto struktūra.

INFORMACIJA APIE AUTORIŲ

Arnas Paliukėnas gimė 1971 liepos 25 dieną Širvintose, Lietuvoje

Mokslinių ir profesinių interesų kryptys:

darbo teisė, sporto teisė (realizuojamos per dalyvavimą mokslinėse konferencijose, publikacijas recenzuojamuose leidiniuose, pedagoginę veiklą, veiklą pagal autorines sutartis, darbą skirtingo lygmens arbitražinėse institucijose, praktikuojančio advokato veiklą).

Pedagoginio darbo patirtis:

2007 ir šiuo metu Vilniaus Universiteto Teisės fakulteto asistentas

Darbo patirtis arbitražinėse institucijose:

2003 - 2004 02 ir 2004 08 - 2009 Lietuvos automobilių sporto federacijos Apeliacinio teismo arbitras

2009 – 2012 Lietuvos automobilių sporto federacijos Apeliacinio teismo pirmininkas

2013 ir šiuo metu Vilniaus komercinio arbitražo teismo arbitras

2014 01 01 ir šiuo metu Tarptautinės automobilių federacijos (FIA) Tarptautinio Tribunolo teisėjas